

رجم شیطان توسط شهاب سنگ‌ها حقیقی است یا تمثیلی؟

اگر همه ملائکه مجرد باشند رجم شیطان در آیات قرآن تمثیلی است، نظر علامه طباطبایی هم بر تمثیلی بودن این آیات است؛ اما اگر چنین نباشد ممکن است رجم شیطان توسط شهاب سنگ‌ها حقیقی و واقعی باشد

اگر همه ملائکه مجرد باشند رجم شیطان در آیات قرآن تمثیلی است، نظر علامه طباطبایی هم بر تمثیلی بودن این آیات است؛ اما اگر چنین نباشد ممکن است رجم شیطان توسط شهاب سنگ‌ها حقیقی و واقعی باشد.

به گزارش خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، آیت‌الله العظمی جواد آملی، چهارشنبه، 7 اسفندماه، در تفسیر آیات اولیه سوره صافات بیان کرد: در آیات اولیه سوره صافات بعد از اینکه خداوند به وحی و توحید خداوند اشاره کرد به مسئله معاد می‌پردازد. خداوند در جریان معاد گاهی پاسخ را بازگو می‌کنند بعد شبهه را نقل می‌کند که خود به خود شبهه هم از بین می‌رود. گاهی سوال و شبهه منکران معاد را اول ذکر می‌کند بعد پاسخ آن را بیان می‌کند. در این آیات اول قدرت برتر را ذکر می‌کند بعد می‌فرماید که بازگرداندن بدن‌های شما که کار آسانی است شما منکر چه هستید؟

وی ادامه داد: خداوند در آیه 6 و 7 این سوره می‌فرماید: «إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةِ الْكَوَاكِبِ وَحَقَّقْنَا مِنَ كَلِّ الشَّيْطَانِ مَا تَدْرِكُ أَهْدَفَ فِرَاقِي لِلْكَوَاكِبِ ذَكَرَ شَدِيدٌ فِي هَذِهِ الْأَيَّاتِ وَهُوَ أَنَّ الْكَوَاكِبَ لَا تَزِيدُ إِلَّا زِينَةً وَتَحْفَظُ الْفِرَاقِيَّ مِنَ الشَّيْطَانِ». فواید و اهداف فراوانی برای کواکب ذکر شده است که در اینجا به دو عنصر محوری ذکر شده اول زینت و دوم حفاظت از شیطان. دیگر فواید را در سوره‌های دیگر ذکر می‌کند. حالا ممکن است این آسمان اول باشد یا آنچه را که انسان‌ها می‌بینند. به هر وجهی که باشد این آسمان مزین به این کواکب مزین است که این کواکب حافظند و آسمان را رصد می‌کنند و فرشتگان یاد شده در آیات اولیه سوره صافات به وسیله این کواکب جلوی شیاطین را می‌گیرند.

این مفسر قرآن تاکید کرد: بخشی از آیات بیان شده اشاره به این دارد که بسیار از اسرار غیبی در آسمان‌هاست همان طور که خداوند در آیه 40 سوره اعراف می‌فرماید: «إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ؛ آری، کسانی که آیات ما را دروغ انگاشتند و از روی تکبر از پذیرفتن آنها خودداری کردند، درهای آسمان به روی آنان گشوده نمی‌شود» معلوم می‌شود که غیر از آسمان ظاهری که اصحاب نجوم با آن سرو کار دارند یک آسمان غیبی هم هست که شاید جریان معراج در آن آسمان اتفاق افتاده باشد. که درهای آن آسمان به روی کافران باز نمی‌شود و فقط این در به روی مومنان باز است.

درهای بعضی از آسمان‌ها فقط به روی مومنان باز است

آیت‌الله جواد آملی بیان کرد: مطلب دیگر در جریان آسمان این است که آیا وحی‌ای که ذات اقدس اله به مسئول هر آسمان سپرده است از سنخ وحی به انبیاء، اولیا، صالحان، شهدا و امثال اینها با حفظ درجه است یا از سنخ وحی به نحل و زنبور عسل است. آیا آنها نظیر زنبور عسل و امثال او هستند که وحی این چنینی دارند یا نظیر انسان‌های برتر هستند که وحی آنچنانی داشته باشند. فعلا تا اینجا مسکوت است اما آیه 40 سوره اعراف به خوبی این مسئله را نشان می‌دهد که یک سلسله آسمان‌های غیبی وجود دارد که در آن هرگز به روی کافران باز نمی‌شود. از این جا معلوم می‌شود که این آسمانی که انسان‌ها با سفینه، هواپیما، با سرنشین، بی سرنشین می‌روند و می‌آیند این آسمانی نیست که در سوره اعراف بیان شده است چرا که درهای آن آسمان به روی کافران باز نمی‌شود و این آسمان غیر از آن آسمان غیبی است که مخصوص مومنان است.

تشریح نظر علامه طباطبایی در مورد رجم شیطان توسط شهاب سنگ‌ها

این مفسر قرآن تصریح کرد: خداوند در جریان بیان مسائل در قرآن گاهی حقایق را بیان می‌کند و گاهی برای بیان برخی از مسائل از تمثیل استفاده می‌کند. مطلب دیگر در این آیات این است که آیا این جریان رمی و تیراندازی به شیطان به وسیله شهاب سنگ‌ها از سنخ تمثیلات قرآن است یا از سنخ حقایق است که دیگر تمثیل نیست. استاد معظم آیت‌الله طباطبایی این را از تمثیلات قرآنی می‌داند یعنی همان طوری که تیرانداز ماهر که در کمین است جلوی بیگانه را می‌گیرد و نمی‌گذارد نفوذ کند فرشتگان آسمان نیز جلوی نفوذ شیطان را می‌گیرند بنابراین شهاب سنگی در کار نیست، تیری در کار نیست، تیر زدن در کار نیست. البته شهاب سنگ‌ها و تیرها محفوظ هستند اما برای رمی شیطان نیست. این نظر در مقابل نظر کسانی است که این‌ها را بیان حقیقی و نه تمثیلی قرآن می‌دانند.

این مرجع تقلید عنوان کرد: بنابراین در تفسیر این آیات دو قول حقیقی و تمثیلی وجود داشت که اگر برای انسان اصناف فرشتگان روشن شود یکی از دو وجه را به آسانی قبول می‌کند. اما جریان ملائکه برای ما خیلی روشن نیست برخی از ملائکه یقیناً مجردند، یقیناً معصومند و از جمله آن ملائکه جبرئیل و ملائکه‌ای هستند که بر پیامبر وحی می‌آوردند و یا ملائکه‌ای که در آسمان و زمین هستند و حضرت امیر (ع) در نهج البلاغه به آنها اشاره کرده است. در این صورت اگر همه ملائکه مجرد باشند سخن ما برای تمثیل صحیح خواهد بود. اما اگر وجود ملائکه‌ای در آسمان‌ها که دارای ابدان لطیف و رقیق باشند و کار آنها در حد کارهای انسانی باشد یعنی علمی دارند، عبادتی دارند، زهدی دارند، ماموریتی دارند و... محال نباشد ممکن است ما این آیات را از حقایق قرآن بدانیم. یعنی رجم شیطان توسط شهاب سنگ‌ها حقیقی و واقعی است.

شیطان رانده شده با ملائکه ارتباط ندارد

آیت‌الله جواد آملی اظهار کرد: شیطان هم جسم دارد، بدن دارد، جن است، تکلیف دارد، جهنم می‌رود بنابراین با رجم و سنگ

و با تیر آسیب می‌بینند و شیطان هم سالیان متمادی حدود 6 هزار سال همراه ملائکه بود و عبادت می‌کرد. بر اساس آیات قرآن و مخصوصا جریان خلقت آدم معلوم می‌شود موجودی مثل شیطان که مجسم است البته نه مانند جسم انسان و مجرد محض نیست می‌تواند وجود داشته باشد و در جمع فرشته‌ها باشد با آنها رابطه داشته باشد، از آنها خبر بگیرد و بعد اضافه و کم کند و به انسان‌ها بدهد. اگر این چنین باشد استبعادی ندارد که ما این آیات را از حقایق قرآن قلمداد کنیم. البته زمانی که شیطان رانده شد دیگر ارتباط با ملائکه وجود ندارد اما استراق سمع وجود دارد و قرآن نیز دسترسی شیطان به اخبار غیب را بیان کرده است.

کواکب اخبار غیبی آسمان را محافظت می‌کنند

وی ادامه داد: مطلب دیگر در مورد آیه 7 این سوره این است که خداوند ساختار عالم را به نحوی مهندسی کرده است که در صدر خلقت که سخن از جن و شیطان و رفتن به آسمان‌ها و استراق سمع شیطان و کفایت و اینها نبود کواکب زینت آسمان‌ها بودند؛ بخش دیگرش هم این است که اگر قرار باشد در آینده خطری مانند استراق سمع شیطان و مسئله کفایت و... اتفاق بیافتد این کواکب به عنوان حافظ اخبار غیبی آسمان عمل می‌کنند. ذات اقدس اله از اول این عمل شیطان را پیش بینی کرده است.

کوه‌ها مانند کواکب در آسمان حافظ زمین هستند

این مفسر قرآن بیان کرد: شاید در مورد زمین هم همین طور باشد. زمین که از همان اول آتشفشان و زمین لرزه و سونامی و اینها را نداشت و خداوند چون از همان اول پیش بینی کرده بود که زمین بر اثر یک سلسله حوادثی دچار این مسائل می‌شود کوه‌ها را آفرید تا جلو اضطراب زمین و حرکت‌های فراوان و لرزه‌های زمین را بگیرد. اگر چنین باشد جریان سلسله جبال در زمین شبیه جریان کواکب در آسمان است که محافظ اسرار زمین است.